

Arbejdsrettens dom af 23. juni 2011

I sag nr. AR2011.0365:

Dansk Arbejdsgiverforening
for
Dansk Erhverv Arbejdsgiver
for
CSC Danmark A/S
(advokat Helge Werner)

mod

FTF
for
PROSA
for
PROSA CSC-DK
og
PROSA CSC GIS-klubben
(advokat Jakob Bjerre)

Dommere: Poul Flemming Hansen, Poul Dahl Jensen (næstformand), Erik Kjærgaard, Kirsten Kenneth Larsen, Knud Erik Linius, Benny Rosberg, Jytte Scharling (retsformand), Martin Teilman, Niels Waage (næstformand).

Indledning

Sagen drejer sig om, hvorvidt arbejdsstandsningen i konflikten mellem parterne om fornyelse af overenskomstgrundlaget har haft tilstrækkelig omfang og intensitet til, at CSC Danmark A/S er frigjort fra overenskomsterne mellem parterne.

Påstande

Klager, Dansk Arbejdsgiverforening for Dansk Erhverv Arbejdsgiver for CSC Danmark A/S, har nedlagt følgende påstande:

1. PROSA/CSC GIS-klubben skal anerkende, at ”PROFOT overenskomst 2004” er bortfaldet.
2. PROSA/CSC-DK skal anerkende, at ”PROSA/CSC-DK – CSC Danmark A/S Overenskomst 2004-2006” er bortfaldet.

Indklagede, FTF for PROSA for PROSA/CSC-DK og PROSA/CSC GIS-klubben, har principalt påstået afvisning af begge påstande, subsidiært frifindelse.

Sagsfremstilling

Der er mellem CSC Danmark A/S (herefter CSC) og henholdsvis PROSA/CSC GIS-klubben og PROSA/CSC-DK indgået kollektive overenskomster: PROFOT overenskomsten og PROSA/CSC-DK overenskomsten. Begge overenskomster blev opsagt til genforhandling med virkning fra den 1. juni 2009.

Følgende fremgår af PROFOT overenskomstens § 16, stk. 2:

”Er en ny overenskomst ikke afsluttet ved overenskomstens udløb, kan hver af parterne – foreningen kollektivt på sine medlemmers vegne – iværksætte arbejdsstandsning, idet beslutning herom meddeles den anden part ved særlig og anbefalet skrivelse med mindst 2 måneders generelt varsel, gældende fra den 1. i måneden efter meddelelsens fremsendelse.

Det generelle varsel skal efterfølges af et specifikt varsel senest 14 dage før arbejdsstandsningens iværksættelse. Som arbejdsstandsning betragtes strejke, lockout, blokade og boykot.”

Tilsvarende fremgår af PROSA/CSC-DK overenskomstens § 40, stk. 3. I § 40, stk. 2 angives, at:

”Selv om overenskomsten er opsagt og udløbet, er parterne dog forpligtet til at overholde dens bestemmelser, indtil anden overenskomst er tilvejebragt, eller arbejdsstandsning er iværksat i overensstemmelse med reglerne i stk. 3.”

Parterne har indbyrdes begrænset omfanget af en eventuel konflikt ved aftaler om konfliktregler. Det hedder i konfliktreglerne knyttet til PROFOT overenskomsten bl.a.:

”Konfliktregler

Så længe forhandlingsreglerne er gældende, træder nedennævnte regler i stedet for overenskomstens § 15, stk. 2-3.

CSC GIS-DK og PROSA/CSC-GIS og FORA-CSC-CM-KONTOR prioriterer medarbejdernes og virksomhedens tryghed højt. Den vigtigste parameter for denne tryghed er, at CSC GIS-DK har en stadig større succes gennem indgåelse og fornyelse af FM- og driftsaftaler.

Med det formål at opnå den højest mulige tryghed for CSC GIS-DK's kunder, for CSC GIS-DK og selskabets medarbejdere har overenskomstparterne indgået følgende aftale:

Bestemmelserne i den mellem parterne indgåede overenskomst er begge parter forpligtet til at overholde selv om den er opsagt og udløbet, indtil anden overenskomst træder i stedet, eller arbejdsstandsning er iværksat i overensstemmelse med reglerne i denne aftale.

Er en ny overenskomst ikke afsluttet ved overenskomstens udløb, kan hver af parterne – foreningen kollektivt på sine medlemmers vegne – iværksætte arbejdsstandsning.

Beslutningen om at iværksætte arbejdsstandsning tilkendes gives den anden part skriftligt med mindst 2 måneders generelt varsel gældende fra den 1 i måneden efter meddelelsens fremsendelse.

...

Det generelle varsel skal efterfølges af et specifikt varsel senest 14 dage før arbejdsstandsningens iværksættelse. Dette varsel afleveres på samme måde, som ved det generelle varsel.

Som arbejdsstandsning betragtes strejke, lockout, blokade og boykot.

Parterne er forpligtede til at fremsende varslerne så betids, at iværksættelse af konflikt kan ske af begge parter fra samme tidspunkt.

En arbejdsstandsning kan ikke omfatte:

a) Medlemmer af foreningen, hvis medvirken ved forhandlingerne er nødvendig for disses afslutning og en eventuel arbejdsstandsningens ophør, samt medlemmer af foreningen, der er beskæftiget med drift og nødvendig vedligeholdelse af kørende systemer, eller i øvrigt skal medvirke til opretholdelse af en normal produktion for CSC GIS-DK's kunder.

b) Strejke kan højst omfatte 50 % af foreningens medlemmer ansat hos CSC GIS-DK. Det under a) anførte skal dog altid være opfyldt.

c) Lockout kan højst omfatte 20 % af medlemmerne. Det under a) anførte skal dog altid være opfyldt.

Sympatikonflikt som varsles overfor CSC GIS-DK skal, så længe konfliktreglerne er gældende, opfylde den under pkt. a og b anførte begrænsning.

Sympatilockout som varsles overfor foreningerne skal, så længe konfliktreglerne er gældende, opfylde den under pkt. a og b anførte begrænsning.

Ved hver fornyelse af overenskomsten aftales en særskilt lønregulering, som får virkning fra samme overenskomsts udløb, såfremt der ikke efter opsigelse heraf opnås enighed om ny overenskomst.

Den ovenfor nævnte regulering modregnes i et eventuelt senere overenskomstresultat.

Denne af tale er gældende, indtil den med 3 måneders varsel opsiges til endeligt bortfald til en 1. juni, dog tidligst 1. juni 2010.”

Tilsvarende fremgår af konfliktreglerne knyttet til PROSA/CSC-DK overenskomsten. Disse regler kan dog ifølge opsigelsesbestemmelsen tidligst opsiges med 3 måneders varsel til endeligt bortfald til en 31. marts og kan tidligst opsiges til ophør pr. 1. juni 2010.

Efter afgivelse af 1. konfliktvarsel fra begge parter i august 2009 og efter resultatløse forhandlinger afgav CSC den 24. januar 2011 specifikt lockoutvarsel med ikrafttræden af lockout den 9. februar

2011. PROSA afgav den 11. februar 2011 specifikt strejkevarsel. Den varslede strejke blev iværksat den 17. maj 2011.

Konfliktreglerne tilknyttet PROFOT overenskomsten blev den 18. februar 2011 opsagt af PROSA med virkning fra den 1. juni 2011. Samme dag afgav PROSA 1. strejkevarsel vedrørende arbejde, der var omfattet af den opsagte aftale om konfliktregler. CSC afgav den 31. marts 2011 1. lockout-varsel vedrørende arbejde, der var omfattet af den opsagte aftale om konfliktregler.

Parterne førte drøftelser i Forligsinstitutionen den 12. maj 2011, uden at dette resulterede i et forlig. Den 16. maj 2011 afgav PROSA/CSC GIS-klubben specifikt strejkevarsel, således at den del af konflikten, der vedrører overenskomsten med PROSA/CSC GIS-klubben, fra den 1. juni 2011 ikke længere er begrænset.

Ved brev til PROSA/CSC GIS-klubben af den 23. maj 2011 meddelte CSC, at CSC anså sig for frigjort fra overenskomstgrundlaget. Det hedder i brevet bl.a.:

”Frigørelse fra overenskomstgrundlaget

CSC Danmark A/S skal hermed meddele, at vi med virkning fra i dag, den 23. maj 2011, kl. 11.00, anser os for frigjort fra overenskomstgrundlaget mellem CSC Danmark A/S og PROSA/CSC GIS-klubben.

Det fremgår af parternes konfliktregler, at:

”Bestemmelserne i den mellem parterne indgåede overenskomst er begge parterne forpligtet til at overholde selv om den er opsagt og udløbet, indtil anden overenskomst træder i stedet, eller arbejdsstandsning er iværksat i overensstemmelse med reglerne i denne aftale.”

Lignende bestemmelse fremgår af organisationsaftalen.

Der har siden den 9. februar 2011 været iværksat arbejdsstandsning, der opfylder disse betingelser.

CSC Danmark A/S har samtidig måttet konstatere, at alle forsøg på ved forhandling at forny overenskomsten – herunder senest ved mødet i Forligsinstitutionen den 12. maj 2011 – ikke har ført til noget resultat.

Vi anser derfor mulighederne for at forny det eksisterende overenskomstgrundlag ved aftale for udtømte og CSC Danmark A/S for frigjort fra overenskomstgrundlaget.

...

Derfor vil CSC Danmark A/S tilbyde, at der indgås en samlet overenskomst mellem CSC Danmark A/S og PROSA foreningerne – PROSA/CSC GIS-klubben og PROSA/CSC-DK – svarende til vilkårene i IT-overenskomsten mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver og HK/PRIVAT.

I tilknytning hertil er CSC Danmark A/S indstillet på at indgå særskilt aftale om honorering for særlige vagter. Hertil vil CSC Danmark A/S tilbyde, at overenskomsten derudover kan indeholde regler om:

- Sikring af grundlønsniveau i FY2012-FY2014
- Jobgaranti, der indebærer, at CSC Danmark A/S garanterer, at der ikke vil ske afskedigelser på grund af arbejdsmangel i FY2012 (til og med udgangen af marts måned 2012)
- En fratrædelsesgodtgørelse – udover, hvad der følger af funktionærlovens bestemmelser – på 2 måneder for alle med mindst 4 års anciennitet ved opsigelse grundet arbejdsmangel efter udløbet af ovennævnte jobgarantiperiode.

...

Ønsker PROSA-foreningerne mod forventning ikke at indgå overenskomst på ovennævnte vilkår, skal CSC Danmark A/S for god ordens skyld oplyse, at man i modsat fald vil tiltræde IT-overenskomsten mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver og HK/PRIVAT...”

Et tilsvarende brev blev sendt til PROSA CSC-DK.

PROSA var ikke enig i, at CSC kunne frigøre sig fra parternes fælles overenskomstgrundlag, og der blev derfor afholdt fællesmøde herom den 24. maj 2011 uden, at enighed kunne opnås. Sagen blev herefter indbragt for Arbejdsretten den 27. maj 2011.

På baggrund af brevene af 23. maj 2011 indledte parterne på ny forhandlinger om en overenskomst og blev enige om et forligsforslag. Medlemmerne af PROSA besluttede imidlertid den 30. maj 2011 ikke at sende det indgåede forlig til urafstemning. Forligsinstitutionen fremsatte herefter den 31. maj 2011 et mæglingsforslag, der blev anbefalet af organisationerne, men forkastet af medlemmerne af PROSA ved urafstemning.

Om overenskomstgrundlaget fremgår det af indledningen til mæglingsforslaget:

”Overenskomsterne mellem CSC Danmark A/S og PROSA/CSC-DK, PROSA/CSC GIS samt FORA-CSC-CM-KONTOR med samtlige tilhørende aftaler, protokollater, praksis og kutymer er bortfaldet og erstattes af én virksomhedsoverenskomst, i det følgende benævnt ”Overenskomsten” (bilag A) med tilhørende hovedaftale (bilag B) mellem CSC Danmark A/S og PROSA/CSC-DK, PROSA/CSC GIS samt FORA-CSC-CM-KONTOR med virkning fra den 13. juni 2011 og med nedenstående ændringer, tilføjelser og præciseringer.”

Klager har præciseret, at rækkevidden af påstandene 1 og 2 svarer til, hvad der fremgår af indledningen til mæglingsforslaget.

Det er oplyst, at der ved CSC er beskæftiget i alt 685 medlemmer af PROSA CSC GIS-klubben og PROSA CSC-DK. Af disse er 109 medlemmer omfattet af lockout, svarende til 16 pct. af medlemmerne. 23 medlemmer var før den 1. juni 2011 i strejke. Efter den 1. juni 2011 omfatter strejken 323 medlemmer, heraf 303 omfattet af PROFOT overenskomsten. PROSA CSC-DK har oplyst, at 67 ud af den forenings 261 medlemmer er omfattet af arbejdsstandsningen.

Parternes argumentation

Klager har navnlig anført, at der blandt andet under henvisning til det hidtidige overenskomstgrundlag og indledningen til mæglingforslaget ikke består tvivl om rækkevidden af klagers påstande i sagen. Der er således ikke grundlag for at afvise påstandene.

Da overenskomsterne og de dertil hørende aftaler ikke er omfattet af hovedaftalen mellem DA og LO, er udgangspunktet, at overenskomsterne kan opsiges med varsel efter de almindelige regler, således at de i princippet bortfalder på udløbsdatoen for opsigelsesvarslet. Eftervirkningen af de opsagte overenskomster beror på, hvad der er aftalt mellem parterne.

I den foreliggende sag har parterne aftalt, at eftervirkningerne af overenskomsterne ophører, når de erstattes med nye, eller når en arbejdsstandsning iværksættes. Denne formulering svarer til § 7, stk. 2, i hovedaftalen mellem DA og LO, og fortolkningen af denne bestemmelse kan da også anvendes med de for forholdet nødvendige modifikationer. Vurderingen af, hvornår en arbejdsstandsning er frigørende, må således foretages under hensyntagen til praksis efter hovedaftalen, men inden for de rammer, der er sat af parterne i konfliktaftalerne.

Parterne, der ved indgåelsen af konfliktaftalerne er ligeværdige, har ikke med indgåelsen af disse umuliggjort en frigørelse fra overenskomsterne. Det fremgår netop af konfliktaftalerne, at man kan frigøres ved at iværksætte en arbejdsstandsning. Denne arbejdsstandsning er maksimeret i konfliktaftalerne, således at en strejke maksimalt må omfatte 50 % af foreningens medlemmer, og en lock-out maksimalt må omfatte 20 % af medlemmerne. Det må herefter ligge i denne maksimering, hvor store krav man kan stille til frigørende arbejdsstandsning. Den arbejdsstandsning, der er iværksat, er iværksat i overensstemmelse med reglerne, herunder konfliktaftalerne.

Konflikten har nu varet 14 uger og har fra CSC's side tilsigtet at være mest muligt effektiv inden for rammerne af fredsftalen, idet CSC har lockoutet 16 % af medarbejderne omfattet af de respektive foreninger, hvilket svarer til 80 % af det tilladte omfang.

Det er utvivlsomt, at CSC har løbet og løber en betydelig risiko ved konflikten såvel økonomisk som med hensyn til risikoen for at miste kundegrundlag. Hertil kommer, at PROSA, såfremt man mente, at konflikten ikke var fuldt ud effektiv, kunne have varslet flere medlemmer i strejke, herunder varslet sympatistrejke.

Parterne har været i en så omfattende og langvarig konflikt, der undervejs har indeholdt mange forgæves forsøg på forlig, at overenskomsterne i deres helhed er bortfaldet fra det tidspunkt, der er anført i CSC's brev af 23. maj 2011.

Indklagede har navnlig anført, at der på parternes overenskomstområde er mange aftaler, der er under- og sideordnet overenskomsterne. Som CSC har formuleret påstandene er det ikke tydeligt, hvilke dele man påstår sig frigjort fra, hvorfor påstandene må afvises.

Til støtte for frifindelsespåstanden gøres det gældende, at det følger af fast kollektivarbejdsretlig praksis, at overenskomsterne skal overholdes, selvom disse er opsagt og udløbet, indtil anden overenskomst træder i stedet, eller arbejdsstandsning er iværksat, hvilket også følger af § 7, stk. 2, i hovedaftalen mellem DA og LO.

Det er fast antaget i den arbejdsretlige teori, at en arbejdskonflikt skal iværksættes med alle dens risici og følger, for at den har den fornødne intensitet og det fornødne omfang til at virke frigørende. Heraf følger, at der skal være tale om en fri og ligeværdig arbejdskamp, og at en væsentlig del af de medarbejdere, der er under overenskomsten, skal være omfattet af konflikten. Hvor stor en del må afhænge af en konkret og individuel vurdering.

Da parterne har indgået konfliktbegrænsende aftaler, er det slet ikke muligt at konflikte med et omfang og en intensitet, som lever op til kravet om at blive frigjort.

Der har derudover været tale om en ulige arbejdskamp, da klager fra den 9. februar 2011 lockoutede ca. 120 af de indklagedes medlemmer. Arbejdskonflikten har derfor heller ikke af denne grund haft det omfang og den intensitet, som er fornødent for at opnå frigørelse fra et overenskomstaftalekompleks. Der er tværtimod tale om, at konflikten har virket på skrømt, idet den ene part retligt er afskåret fra at bruge sine kampmidler i fuldt omfang, mens den anden part nyder gavn af konfliktaftalens beskyttelse. Dette er ikke intentionen med reglen i hovedaftalens § 7, stk. 2.

Som følge af ovenstående er det indklagedes opfattelse, at CSC ikke kan blive frigjort fra overenskomsterne, så længe der forefindes konfliktaftaler på virksomheden. Hvis man kan det, vil det resultere i det paradoks, at indgåelsen af en konfliktaftale samtidig ville gøre det væsentligt billigere og nemmere at opnå frigørelse fra netop den overenskomst, som konfliktaftalen skulle værne. Et sådant resultat forekommer uantageligt.

For så vidt angår PROSA/CSC-DK kan konfliktaftalen først opsiges til bortfald pr. 31. marts 2012, og overenskomsterne vil herefter ikke kunne bortfalde, førend en rimelig periode med fri og lige anvendelse af kampmidlerne er forløbet fra denne dato. Hertil kommer, at der på nuværende tidspunkt er 67 ud af 261 medlemmer i konflikt, idet den resterende del er omfattet af konfliktaftalen. Det er således langt under halvdelen af de på overenskomstområdet beskæftigede, der er omfattet af konflikten. Konflikten har således langt fra det omfang og den intensitet, som er påkrævet for at virke frigørende.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

Klager har under sagen præciseret, at påstandene skal forstås i overensstemmelse med indledningen til mæglingforslaget. Arbejdsretten finder, at klagers påstande i sagen har en tilstrækkelig klarhed til, at de er egnede til at blive taget under pådømmelse. Afvisningspåstandene tages derfor ikke til følge.

De to aftaler om konfliktregler indeholder bestemmelser om, at begge parter er forpligtet til at overholde overenskomsterne, selv om de er opsagt og udløbet, indtil anden overenskomst træder i stedet, eller arbejdsstandsning er iværksat i overensstemmelse med reglerne i konfliktaftalerne.

Begge aftaler indeholder endvidere bestemmelser, der indebærer begrænsninger i den frie konfliktret. En arbejdsstandsning kan således ikke omfatte medlemmer af foreningerne, der er beskæftiget med udvikling og nødvendig vedligeholdelse af kørende systemer eller i øvrigt skal medvirke til opretholdelse af en normal produktion for CSC Danmark A/S's kunder. Af de medlemmer, der ikke er omfattet af den nævnte begrænsning, kan strejke endvidere højst omfatte 50 % og lockout højst 20 % af foreningernes medlemmer.

Efter arbejdsretlig teori og praksis antages det, at en overenskomstpart ikke kan frigøre sig fra overenskomsten uden at iværksætte en konflikt med alle dens risici og følger i tilfælde, hvor overenskomsten er omfattet af § 7, stk. 2, i hovedaftalen mellem DA og LO eller en tilsvarende bestemmelse, således som det er tilfældet i nærværende sag. Der må derfor stilles visse krav til omfanget og intensitet af en arbejdsstandsning for, at den kan være frigørende for en overenskomstpart.

Som sagen foreligger oplyst for Arbejdsretten er der ingen holdepunkter for at antage, at det skulle have været parternes hensigt med de konfliktbegrænsende aftaler, at de skulle umuliggøre iværksættelsen af en overenskomstfrigørende konflikt. Aftalerne bygger således efter deres egen ordlyd på, at en iværksat arbejdsstandsning, der respekterer de aftalte begrænsninger, kan have det fornødne omfang og den fornødne intensitet til at være frigørende.

Det bemærkes herved, at Arbejdsretten ikke finder, at det overvejende har været til den ene parts fordel, at en konflikt på grund af de konfliktbegrænsende aftaler nødvendigvis må være af ringere intensitet og styrke end ellers for at være frigørende. Det er de samme medarbejdergrupper, som begge parter kan benytte sig af i en konfliktsituation, og den omstændighed, at en af parterne lægger ud med at iværksætte arbejdsstandsning for en væsentlig del af den del af arbejdsstyrken, som konfliktaftalerne levner mulighed for, findes ikke at indebære, at arbejdskampen finder sted på ulige vilkår.

Spørgsmålet bliver herefter, om den igangværende arbejdsstandsning inden for rammerne af konfliktaftalerne har haft en sådan intensitet og et sådant omfang, at CSC med rette har kunnet anse sig for frigjort af overenskomsterne. Ved vurderingen heraf finder Arbejdsretten, at der efter forløbet af

forhandlingerne mellem CSC på den ene side og PROSA/CSC GIS-klubben og PROSA/CSC-DK på den anden side må foretages en helhedsbedømmelse af konfliktens samlede forløb.

Når henses til, at arbejdsstandsning blev iværksat efter flere års forgæves forhandlinger om et nyt overenskomstgrundlag, samt til at lockout og strejke har omfattet en meget væsentlig del af de medlemmer, der i henhold til konfliktaftalerne har kunnet deltage i arbejdsstandsning, samt til at den iværksatte lockout ved frigørelsesmeddelelserne den 23. maj 2011 havde varet i 14 uger, finder Arbejdsretten, at konflikten på tidspunktet for CSC's frigørelsestilkendegivelse havde haft en sådan varighed og intensitet samt et sådant omfang, at CSC med rette har kunnet anse sig frigjort for overenskomsterne med samtlige tilhørende aftaler, protokollater, praksis og kutyper.

Arbejdsretten tager herefter klagers påstande til følge.

Thi kendes for ret:

PROSA/CSC GIS-klubben skal anerkende, at "PROFOT overenskomst 2004" er bortfaldet.

PROSA/CSC-DK skal anerkende, at "PROSA/CSC-DK – CSC Danmark A/S Overenskomst 2004-2006" er bortfaldet.

I sagsomkostninger for Arbejdsretten skal FTF for PROSA for PROSA/CSC-DK og PROSA/CSC GIS-klubben inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

Jytte Scharling